

Ірина КАРПА,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) ikarpa@ukr.net

ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

У статті здійснено огляд переваг застосування окремих інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування і підвищення англомовної компетенції студентів. Авторка досліджує потенційні можливості використання електронної пошти, подкастингу, навчальних та інформаційних сайтів Інтернет-мережі, онлайн тестів, Інтернет-проектів у навчальному процесі.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), англомовна компетенція, електронна пошта, подкастинг, навчальні та інформаційні сайти, онлайн тести, Інтернет-проекти.

Лит. 8.

Ірина КАРПА,

Ph.D in Philological sciences, Associate Professor of Comparative Education and Foreign Languages Teaching Methodology Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) ikarpa@ukr.net

THE ADVANTAGES OF THE APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGIES FOR IMPROVEMENT IN STUDENTS' ENGLISH LANGUAGE COMPETENCE

The article reviews different advantages of the application of certain information and communications technologies in order to form and improve students' English language competence. The author investigates the potential opportunities for the use of electronic e-mail, podcasts, educational and information sites of the Internet, online tests, and Internet projects in the educational process. Information and communications technologies have become the necessity and an integral part of today's computer assisted language learning, which expects, on the one hand, the teachers' training to use computer technologies, and on the other hand, the disposition of students to work independently.

Key words: Information and Communications Technologies (ICT), English language competence, electronic e-mail, podcasts, educational and information sites, online tests, Internet projects.

Ref. 8.

Ірина КАРПА,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) ikarpa@ukr.net

ПРЕИМУЩЕСТВА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОМУНІКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ

В статье осуществлен анализ преимуществ использования информационно-коммуникационных технологий для повышения англоязычной компетенции студентов. Автор исследует потенциальные возможности использования электронной почты, подкастинга, учебных и информационных сайтов Интернета, онлайн тестов, Интернет-проектов в учебном процессе.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационные технологии (ИКТ), англоязычная компетенция, электронная почта, подкастинг, учебные и информационные сайты, онлайн тесты, Интернет-проекты.*

Лит. 8.

Постановка проблеми. Інформатизація та комп'ютеризація освіти у сучасному глобалізованому світі передбачає як підготовку вчителя до використання інноваційних технологій, так і готовність студента працювати самостійно, особливо у процесі вивчення англійської мови. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про мови», Державна програма «Вчитель», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), Концепція педагогічної освіти, Концепція мовної освіти в Україні, Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року, Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Європейський мовний портфель та Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти окреслюють головні напрями втілення цієї тенденції в життя.

Аналіз досліджень. Дослідженням проблеми застосування можливостей сучасних засобів інформаційних та телекомунікаційних технологій у навчальному процесі займаються вітчизняні та зарубіжні науковці починаючи з 90-х років ХХ століття. У контексті даної статті слід виділити наукові праці присвячені методиці навчання англійської мови за допомогою сучасних технологій [2; 4; 8], Інтернет-ресурсам, які застосовують студенти при вивченні англійської мови [1; 3; 6], дослідження освітніх можливостей ресурсів Британської Ради [5], особливостей використання мультимедійних технологій у процесі навчання іноземної мови [7]. Проте, досі не досліджено всі потенційні можливості використання ІКТ при вивченні іноземної мови.

Стаття має **на меті** розглянути, з одного боку, використання ІКТ у режимі практичних занять з англійської мови з викладачем, та, з іншого боку, можливі види самостійної роботи студентів при вивченні англійської мови з використанням ІКТ.

Виклад основного матеріалу. Застосовуючи інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), викладач отримує доступ до автентичного сучасного матеріалу, який можна доповнювати та адаптувати відповідно до вікових і професійних уподобань студентів. Студенти, які працюють з ІКТ, отримують фізичну, соціальну, лінгвістичну та когнітивну автономію необхідну для підвищення як іншомовної, так і соціокультурної компетенції, спілкуючись з представниками навчальних закладів різних міст і країн. Отже, статус і географічне розташування ВНЗ не впливають на безмежні можливості комунікації у сфері освіти та науки у віртуальному просторі.

Плануючи заняття з використанням ІКТ, викладач, зазвичай звертається за допомогою до навчальних та інформаційних сайтів Інтернет-мережі, наприклад, під час вивчення таких тем як «Географічне положення Великобританії», «Географічне положення США», «Британська національна кухня» чи презентації нового матеріалу країнознавчого характеру. Якщо дозволяє технічне забезпечення ВНЗ, можна провести спільний телекомунікаційний проект з закордонними навчальними закладами або організувати безпосереднє спілкування з носіями мови через програму Skype.

Слід зазначити, що вводити ІКТ у процес практичного заняття потрібно структуровано і методично обґрунтовано, плануючи їх навчальну, розвиваючу та виховну мету (загальне ознайомлення з новою темою, формування практичних умінь і навичок, засвоєння теоретичного матеріалу, перевірка знань тощо).

Вчитель також може побудувати заняття з використанням електронної пошти та написанням неформального або формального листа, за допомогою опрацювання діалогів, виконання онлайн тестів, чи перегляду сайтів, подкастів або відеофільмів, через виконання online завдань для закріплення фонетичних лексичних, та граматичних навичок.

Використання електронної пошти для вивчення і викладання іноземної мови може відігравати важливу роль, оскільки вона надає можливість студентам безпосередньо спілкуватись зі своїми однолітками, носіями мови і викладачем. До безсумнівних переваг залучення цього виду електронного зв'язку у процес навчання англійської мови відноситься те, що електронна пошта: надає можливість автентичного природного спілкування, тобто спілкування не лише з викладачем англійської мови, але і з носієм мови; розширює коло спілкування користувачів електронної пошти: студенти обмінюються листами зі своїми ровесниками, викладачами, спеціалістами у сфері, що їх цікавить; стає одним із джерел надходження інформації про культуру країни, мова якої вивчається; сприяє «виходу за межі» навчальної програми, оскільки викладач у класній аудиторії не може витратити багато часу на розгляд окремої проблеми; підвищує мотивацію навчання; забезпечує практично стовідсоткову участь студентів у процесі вивчення англійської мови; сприяє розвитку ситуації, де роль викладача децентралізується, оскільки у студентів з'являється можливість самостійно вибирати теми для спілкування, змінювати хід дискусій та обговорень, тому що провідною метою є набуття навичок і вмінь міжособистісного спілкування, а не відтворення безпомилкового писемного мовлення [6, 40–41].

В Інтернет-мережі існує багато служб, які створюють різноманітні «списки розсилок», що модеруються» у вивченні та викладанні англійської мови. Такі розсилання дозволяють обмінюватися необхідною інформацією, отримувати допомогу і консультації. Абонентам розсилок із вивчення англійської мови авторами пропонуються безкоштовні уроки і забезпечується зворотній зв'язок із викладачем. Переважна більшість таких розсилок є безкоштовною. Тематика розсилок настільки різноманітна, що кожен може вибрати щось до вподоби. Перевагою вивчення англійської мови за допомогою розсилок є те, що можна обрати тематику, яка потім відсилається на поштову скриньку. Студент може працювати з темою у зручний час і у зручному темпі. У разі потреби можна звернутися по допомогу до автора розсилки.

У вивченні англійської мови також значно допомагають подкасти – аудіо- або відеозаписи, які можна переглянути в Інтернет-мережі або завантажити на відповідний пристрій для прослуховування та перегляду в режимі оф-лайн. Термін «подкастинг» з'явився наприкінці 2004 року завдяки злиттю двох слів «iPod» і «broadcasting» – технологія, що дозволяє усім бажаючим поширювати цифрові, звукові та відеофайли в Інтернет-мережі, забезпечує всесвітню аудиторію для аматорських відеоматеріалів. З іншого боку, подкастинг – це завантаження з мережі Інтернет різноманітних аудіоподкастів та відеоподкастів для прослуховування або відтворення за допомогою плеєра iPod, комп'ютера, автомагнітоли, планшета, мобільного телефону або смартфона. За обсягом звучання вони можуть бути від кількох хвилин до годин. У мережі Інтернет можна знайти як автентичні подкасти, створені для носіїв мови (новини), так і навчальні, створені для навчальних цілей.

Викладачі та науковці активно вивчають дидактичні можливості подкастингу для вивчення та викладання іноземних мов. Дидактичні властивості ІКТ описуються згідно способів презентації інформації та роботи з нею, а також способів організації навчального процесу, контролю, систематизації та закріплення навчального матеріалу [2, 22]. Під дидактичними властивостями Є. С. Полат розуміє природні технічні якості об'єкта, тобто ті його сторони, які можна використовувати з дидактичними цілями у навчально-виховному процесі [4, 154].

Можливості подкастингу розглядаються як засіб: постачання навчальних матеріалів учням та студентам, отримання автентичної інформації користувачами мови, поширення адміністративно-організаційної інформації, повторення та закріплення засвоєного навчального матеріалу, підготовки студентів до лекцій і семінарів. До дидактичних якостей подкасту відносять його звукова природа, мультимедійність, ефективна організація простору і часу, інтерактивність, простота використання і доступність користувачам – викладачам, студентам та усім, хто цікавиться вивченням мови.

Сайти, які є корисними для викладача іноземної мови і які можуть бути використані на занятті, можна поділити на інформаційні та власне навчальні. Інформаційні сайти використовують для добору цікавої інформації, творчих завдань, пошуку додаткового матеріалу. Спеціальні навчальні сайти містять завдання та вправи на розвиток різних видів навчальних умінь та розроблені з урахуванням різного рівня знань. Робота з навчальними сайтами є цікавою і корисною під час вивчення іноземної мови [3, 173]. Прикладами навчальних сайтів можуть бути граматичні та лексичні онлайн-тести, вікторини, завдання на перевірку правопису. Після їх виконання студент зазвичай має можливість перевірити і проаналізувати помилки самостійно або з викладачем, виконати тест ще раз.

Британська Рада пропонує велику кількість навчальних ресурсів. Наприклад, на думку І. Романишина, ресурс LearnEnglish розрахований на широку аудиторію і містить online завдання на формування іншомовної комунікативної компетенції студентів. Усі розділи «Слухай і дивись» (Listen and Watch) покликані розвивати навички і вміння аудіювання, лексики, граматики та читання, а окремі епізоди з Elementary Podcasts – письма. Корисними для студентів будуть також поради щодо покращення «біглості» (fluency) та правильності говоріння (accuracy). Рубрика «Екзамен з граматики та лексики» (Exam grammar and vocabulary) дає поради щодо успішного виконання граматичних і лексичних тестів, пропонує ряд вправ на удосконалення практичних навичок і умінь. Вивчення фразових дієслів присвячена рубрика «Швидкі фразові дієслова» (Fast phrasals). Тут студентам пропонують переглянути комікси на близькі їм теми (сім'я, друзі, дозволя, вечірки) у формі розмов, в ході яких герої використовують фразові дієслова (ФД), та виконати вправи, як-от: на розуміння змісту розмови (множинний вибір), на використання ФД у контексті (заповнення пропусків, встановлення відповідності). У рубриці «Лексичні вправи» (Vocabulary exercises) студенти знайомляться з лексичними одиницями з усіх можливих тем навчальної програми, закріплюючи їх в ігровій формі – шляхом виконання завдань на встановлення відповідностей (наприклад, картинка-слово; слово-картинка), правопис слова; пошук слова в ребусі та ін. [5].

Застосування електронних ресурсів у навчальному процесі дає змогу найбільш повно реалізувати принцип особистісно-орієнтованого навчання [7, 99]. За допомогою сучасних Інтернет-ресурсів студенти мають можливість зануритись у комунікативне середовище носіїв мови, вивчити і запам'ятати нові слова, вирази, ідіоми, тобто сформувати англomовну компетенцію.

І. Г. Костенко вважає, що ІКТ допомагають у формуванні вмінь і навичок розмовної мови, а також у навчанні лексики і граматики, забезпечуючи справжню зацікавленість і, отже, ефективність. Більше того, Інтернет-ресурси розвивають навички, важливі не тільки для іноземної мови. Це, перш за все, пов'язано з розумовими операціями аналізу, синтезу, абстрагування, ідентифікації, порівняння, зіставлення, вербального і смислового прогнозування й попередження. Використання нових інформаційних технологій забезпечує не тільки індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів, але й збагачує їхню соціокультурну компетенцію, знімає психологічний бар'єр перед вивченням іноземної мови, розвиває соціальні й особистісні якості учнів: впевненість в собі і здатність працювати в колективі, а також показує результативність навчання через установлення міжкультурних зв'язків у віртуальному просторі [3, 175].

Зазначені вище лексичні і граматичні онлайн-тести студенти можуть використовувати і для самостійної роботи. На думку С. В. Боднар, використання даних тренінгів допомагає розвивати навички писемного мовлення, перекладу, розширювати словниковий запас, підготуватися до міжнародних іспитів. Викладач формулює для студентів певну проблему чи коло проблемних завдань і пропонує механізм для успішної реалізації цієї задачі. Залежно від типу завдання технології розв'язання проблеми можуть бути різними (з урахуванням рівня володіння іноземною мовою і навичками використання Інтернету і комп'ютера) [1, 78].

Автономне навчання студентів передбачає також інтенсивне використання Інтернет-проектів та презентацій у навчальному процесі. У цьому випадку можна застосовувати проєктні технології, які також є популярними серед викладачів. Студентам пропонується, наприклад, список інформаційних сайтів для створення проєкту або презентації у Power Point.

Для оцінювання своїх результатів під час автономного навчання доцільно використовувати електронні портфелі. Електронні портфелі розробляються з метою проведення комп'ютеризованого оцінювання, у тому числі в режимі онлайн [8, 119]. Викладач може запропонувати студентам наступне завдання для прикладу. Ситуація: «Ви – представник туристичної фірми в Україні і виступаєте на туристичному форумі, присвяченому відпочинку в Україні. Ви маєте переконати учасників форуму, що в нашій країні є багато мальовничих і популярних місць серед туристів, і вони обов'язково повинні відвідати ці маловідомі для них куточки. Для того, щоб Ваша промова була аргументованою, бажано застосувати подкасти, фотографії, презентації». Таким чином, проєктна робота сприятиме формуванню не тільки англійської комунікативної компетенції студентів, а й інформаційної компетенції.

Висновки. У статті зроблено спробу аналізу використання ІКТ на заняттях з англійської мови та у самостійній роботі студентів. За допомогою ІКТ можна не лише створити штучне мовне середовище, але й наблизити його до цілком природного завдяки організації спілкування з носіями мови. Завдяки ІКТ можна вирішувати проблеми навчання англійської мови у співпраці, а також індивідуалізації та диференціації навчання з урахуванням різних чинників: рівня володіння іноземною мовою, швидкості її опанування, часових меж, стилю навчання, особистих освітніх потреб і траєкторій навчання тощо. Використання ІКТ у викладанні і вивченні англійської мови не тільки не викликає сумнівів у широкого загалу, але й стало необхідністю і ознакою сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боднар С. В. Використання Інтернет-технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей / С. В. Боднар // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – Том 34. – № 2. – С. 75–81.
2. Інтернет в гуманітарному освітанні : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / [под ред. Е. С. Полат]. – М. : Владос, 2001. – 272 с.
3. Костенко І. Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови / І. Г. Костенко // Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 1 (41). – С. 170–176.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; под. ред. Е.С. Полат]. – М. : Издательский центр «Академия», 2002. – 272 с.
5. Романишин І. Використання Інтернет ресурсів Британської Ради з метою контролю та самоконтролю у навчанні англійської мови / І. Романишин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://194.44.152.155/elib/local/676.pdf>
6. Титова С. В. Види електронної мережі та їх дидактичні можливості / С. В. Титова // Вестник Московського університету. – Серія 19. Лінгвістика і міжкультурна комунікація. – 2010. – № 3. – С. 37–51.
7. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і скрізь віки на допомогу / О. Токменко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 98–100.
8. Dudeney G. How to teach English with technology / G. Dudeney, N. Hockly / Series editor : Jeremy Harmer. – Harlow : Pearson Education Limited, 2007. – 192 p.

REFERENCES

1. Bodnar S. V. Vykorystannia Internet-tekhnologii u systemi avtonomnoho vyvchennia profesiino-orientovanoi inozemnoi movy studentamy nemovnykh spetsialnosti / S. V. Bodnar // Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. – 2013. – Tom 34. – № 2. – S. 75–81.
2. Internet v humanitarnom osvitanii : ucheb. posobie dlya studentov vyssh. ucheb. zavedeniy / [pod red. Ye. S. Polat]. – M. : Vlados, 2001. – 272 s.
3. Kostenko I. H. Vykorystannia Internet-resursiv na urokakh anhliskoi movy / I. H. Kostenko // Tavriiskyi visnyk osvity. – 2013. – №1 (41). – S. 170–176.
4. Novye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniya / [Ye. S. Polat, M. Yu. Bukharkina, M. V. Moiseeva, A. Ye. Petrov ; pod. red. Ye. S. Polat]. – M. : Izdatelskiy tsentr «Akademiya», 2002. – 272 s.
5. Romanysyn I. Vykorystannia Internet resursiv Brytanskoï Rady z metoiu kontroliu ta samokontroliu u navchanni anhliskoi movy / I. Romanysyn. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://194.44.152.155/elib/local/676.pdf>
6. Titova S. V. Vidy elektronnoy seti i ikh didakticheskie vozmozhnosti / S. V. Titova // Vestnik Moskovskogo universiteta. – Seriya 19. Lingvistika i mezhkulturnaya komunikatsiya. – 2010. – № 3. – S. 37–51.
7. Tokmenko O. Informatsiini tekhnologii u vykladanni inozemnykh mov : sohodni i skriz viky na dopomogu / O. Tokmenko // Inozemni movy v navchalnykh zakladakh. – 2006. – № 2. – S. 98–100.
8. Dudeney G. How to teach English with technology / G. Dudeney, N. Hockly / Series editor : Jeremy Harmer. – Harlow : Pearson Education Limited, 2007. – 192 p.

Стаття подано до редакції 01.03.2016 р.